

Októberi havazás Mátraalmáson

egy régi-új szélsőség természetéről

2012. október 28-ról 29-re virradó éjszakán meglepetésszerű jelenségre ébredhettek az ország magasabban fekvő településein, illetve a Kisalföldön élők: a még csak éppen őszi színekbe hajló tájat számos helyen téli fehérség lepte be. A lehullott hó mennyisége azonban legtöbbszörre – ahogyan az időjárásról foglalkozó internetes portálok „élménybeszámolóiból” is világossá válik – nem haladta meg a néhány centimétert, ráadásul a korán jött hó igen hamar, mindössze néhány óra leforgása alatt el is távozott.

Nem így történt ez a Galyatető északi oldalában Mátraalmáson, ahol mind a leesett hó magassága, mind a hirtelen jött tél napokig való elhúzódása különlegesnek számít. Az október 29-én, reggel 7 órakor észlelt mátraalmási hóvastagság ugyanis kétszámjegyűnek adódott, ráadásul az erősen vizes, a nappali olvadás után éjjel megfagyó és összetömörödő hótakaró az évszakhoz képest szokatlanul tartósnak bizonyult. Jelentős olvadást és a hirtelen érkezett tél visszahúzódását csak a november 1-jén érkezett kiadós esőzés hozott. A korai hó felkészületlenül érte az erdő élővilágát: letördelt gallyakat, kidőlt fák tömegét hagyva maga után.

A legfontosabb kérdés, ami bennünk ilyenkor felmerülhet: mennyire tekinthetjük az általunk megtapasztalt szokatlan időjárási körülményeket szélsőségesnek, szokatlannak? Rész-e egy ilyen korai havazás Mátraalmás elmúlt évtizedekben megfigyelt éghajlati viszonyainak, vagy esetleg az eddig létező klíma módosulására, megváltozására utal? ...

Galambosi József fél évszázadon keresztül folytatott társadalmi észlelői tevékenységének köszönhetően az 1950-es évektől kezdődően napi bontású információink vannak mátraalmási hó- és csapadékviszonyok alakulásáról. Galambosi József családjával együtt még 1958 januárjában, 25 évesen kezdte meg csapadéknaplók

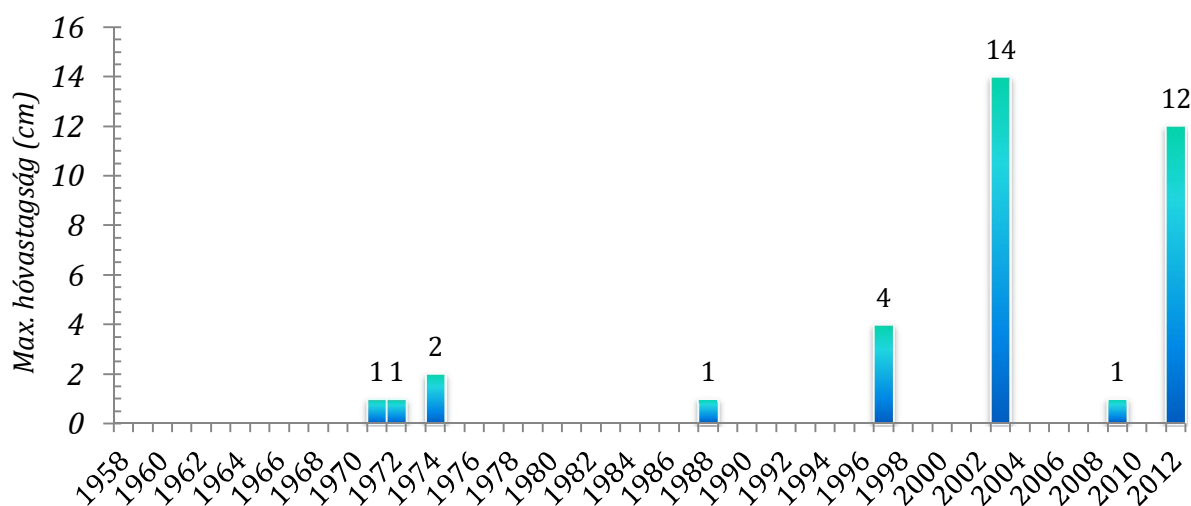
Mátraalmás látképe 2012. október 23-án (fent) és egy héttel később, 30-án (lent) – Peták István felvételei

54 év napi szintű feljegyzéseit tartalmazó állomásnaplók - Mátraalmás

vezetését az Országos Meteorológiai Szolgálat (OMSZ) felkérésére. Észlelői tevékenységét csak 54 évvel később, 2011. december 31-én fejezte be. Kitartó munkáját a Környezetvédelmi- és Vízügyi Minisztérium 2007-ben egy emléklapett átadásával ismerte el. A napi szintű csapadék megfigyeléseket 2012. január 1-jétől Gembiczki Ferenc és felesége végzik, melyek 2009 novemberétől kiegészülnek a mátraalmási meteorológiai állomáson mért hőmérsékleti, légnyomás, nedvesség és szélereősség adatokkal.

Az októberben észlelt legnagyobb hóvastagság Mátraalmáson (1958-2012)

Mint láthatjuk, az októberi havazás Mátraalmáson nem példátlan jelenség – néhány évente rendszeresen bekövetkezik. Az idei előfordulással együtt összesen nyolc alkalommal figyelhettünk meg októberben hóesést, melyek többsége az 1970-es évek elején, valamint 1997 és napjaink között következett be (lásd a fenti ábrát). A legtöbb esetben azonban a lehullott hó magassága legfeljebb néhány centiméternek adódott, amely ráadásul 24 órán belül rendre el is olvadt. Ez alól csupán a 2003 október 23-24. közötti, valamint az idén előfordult októberi havazás képez kivételt, mivel ebben a két évben 1-1 mediterrán ciklonnak köszönhetően több napra megmaradó és 10cm-nél is vastagabb hóréteg alakult ki a Mátra magasabb részein. Az idei év emellett még egy érdekességgel szolgált: eddig csak 1997-ben, 2003-ban és 2012-ben fordult elő, hogy Mátraalmáson áprilisban és októberben is legalább egy nap erejéig megmaradó, összefüggő hótakaró képződjön. Az oldal látogatói közül bizonyára többen emlékeznek még a Húsvétkor közzétett havas fényképeinkre is...

Sőreg Ádám, 2012. november 5.